

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
PREȘEDINTE
Intrare Nr. 1/1266/MC
2022 Luna 03 Ziua 23

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea BI, Sectorul 5, 050725, București, România
Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

25-03-2022

Dosarul nr.751A/2022

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 2647 / 22 MAR 2022

Domnului

Ion-Marcel CIOLACU

Președintele Camerei Deputaților

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 2/1086 C2/24.03.2022

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, obiecția formulată de Avocatul Poporului, referitoare la neconstituționalitatea sintagmei „*opinie (...) politică*” din cuprinsul prevederilor art.I din Legea pentru modificarea art.369 din Legea nr.286/2009 privind Codul penal (Pl-x nr.134/2021).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 11 aprilie 2022 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 28 aprilie 2022.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

ROMÂNIA
PREȘEDINTE

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro

Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 45/A/2022

AVOCATUL POPORULUI

REGISTRATURĂ GENERALĂ

IESIRE Nr. 7042 / 22. MAR. 2022

Domnului Prof. univ. dr. Valer Dorneanu,

Președintele Curții Constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ

2634 / 22 MAR 2022

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, vă transmitem alăturat, obiecția de neconstituționalitate referitoare la sintagma "*opinie (...) politică*" din cuprinsul prevederilor art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (PL-x nr. 134/2021).

Vă asigur, Doamnă Președinte, de înalta mea considerație.

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

**Avocatul Poporului formulează,
în termenul legal prevăzut de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, prezenta**

***Obiecție de neconstituționalitate
referitoare la sintagma "opinie (...) politică" din cuprinsul prevederilor art. I din Legea
pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal
(PL-x nr. 134/2021)***

Dispozițiile art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (PL-x nr. 134/2021), cu denumirea marginală "Incitare la violență, ură sau discriminare", prevăd că "*Incitarea publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane definită pe criterii de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă*".

Referitor la **parcursul legislativ al actului normativ criticat**, menționăm că, în vederea îndeplinirii obligației de transpunere în legislația internă primară a Deciziei-cadru 2008/913/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal,

publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr. 328 din 6 decembrie 2008, legiuitorul a procedat la modificarea dispozițiilor art. 369 Cod penal, cu denumirea marginală **"Incitarea la ură sau discriminare"** care, **în forma în vigoare în prezent**, prevăd că *"Incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă"*.

Potrivit Expunerii de motive a Legii pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (PL-x nr. 134/2021), termenul de transpunere al Deciziei-cadru 2008/913/JAI s-a împlinit la data de 28 noiembrie 2010, autoritățile române notificând transpunerea completă a acesteia. Cu toate acestea, în cursul anului 2015, **Comisia Europeană (COM) a deschis dosarul EU Pilot 8185/15/JUST, cu privire la România, apreciind că unele dintre dispozițiile actului normativ european sunt transpuse incorrect/incomplet.** Autoritățile române au transmis în cursul anului 2016 răspunsul lor motivat cu privire la sesizările Comisiei, indicând argumentele pentru care decizia-cadru este considerată corect și complet transpusă.

COM a închis dosarul EU Pilot 8185/15/JUST, **nevalidând răspunsul furnizat de autoritățile române**, iar la data de 30 octombrie a.c., Comisia Europeană a transmis autorităților române scrisoarea de punere în întârziere, prin care comunică faptul că după examinarea măsurilor de transpunere, consideră că România nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul art. 1 alin. (1) lit. a) din decizia-cadru, având următorul cuprins:

"Art. 1. Infracțiuni de natură rasistă și xenofobă

(1) Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele menționate în continuare, săvârșite cu intenție, sunt pedepsibile: a) instigarea publică la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică.(...)"

Deficiențele invocate de către Comisia Europeană au în vedere faptul că legislația națională incriminează instigarea publică la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane, **fără a se referi în mod expres și la instigarea împotriva unui membru al respectivului grup de persoane.** De asemenea, se apreciază că **legislația națională limitează incriminarea instigării la violență la situațiile în care o persoană incită public la comiterea unei infracțiuni specifice.**

Din examinarea procesului legislativ, observăm că pentru transpunerea Deciziei-cadru 2008/913/JAI, **în forma inițială adoptată de Parlament în anul 2021**, dispozițiile art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009, cu denumirea marginală

"Incitarea la violență, ură sau discriminare" privind Codul penal prevedeau că "Incitarea publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă".

Referitor la dispozițiile legale antecitate, Președintele României a formulat obiecție de neconstituționalitate, iar prin **Decizia nr. 561/2021, Curtea Constituțională a considerat că dispozițiile art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal sunt neconstituționale**, în considerentele acesteia reținând că prin modificarea operată asupra dispozițiilor art. 369 din Codul penal, legiuitorul se limitează la a completa sfera de pericole cu privire la care subiectul activ al infracțiunii incită publicul (adăugând violența) și sfera subiectelor pasive ale infracțiunii (adăugând persoana care face parte dintr-o anumită categorie/grup), fără a circumscrie însă existența elementului material al infracțiunii de incitare la violență, ură sau discriminare anumitor criterii, deci fără a opera o circumstanțiere expresă a temeiurilor care pot determina violența, ura sau discriminarea.

În urma Deciziei nr. 561/2021 a Curții Constituționale, Parlamentul a procedat la reexaminarea dispozițiilor legale, astfel că în forma adoptată de Camera Deputaților în data de 14 martie 2022, art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (Pl-x nr. 134/2021), cu denumirea marginală *"Incitare la violență, ură sau discriminare"*, care face obiectul prezentei obiecții de neconstituționalitate, după cum am menționat anterior, prevede că *"Incitarea publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane definită pe criterii de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă"*.

Raportat la cele expuse, apreciem că dispozițiile art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (PL-x nr. 134/2022), cu referire la sintagma *"opinie (...) politică"* nu răspund unor exigențe de constituționalitate, după cum urmează:

a) art. 1 din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu referire la sintagma "opinie politică" încalcă dispozițiile art. 30 alin. (1) din Constituție

Din examinarea dispozițiilor legale criticate observăm că prin incriminarea faptei de incitare a publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane **pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane definită pe criteriul de opinie politică** se încalcă libertatea de exprimare, prevăzute de art. 30 alin. (1) din Constituție și de art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în condițiile în care art. 7 (Norme constituționale și principii fundamentale) din Decizia-cadru 2008/913/JAI prevede: *"(1) Prezenta decizie-cadru nu are efectul de a modifica obligația de a respecta drepturile fundamentale și principiile juridice fundamentale, inclusiv libertatea de exprimare și de asociere, astfel cum este consacrată la articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană. (2) Prezenta decizie-cadru nu are efectul de a impune statelor membre să ia măsuri în contradicție cu principiile fundamentale privind libertatea de asociere și libertatea de exprimare, în special libertatea presei și libertatea de exprimare în alte mijloace de informare în masă, astfel cum rezultă din tradițiile constituționale sau din normele care reglementează drepturile, responsabilitățile și garanțiile procedurale ale presei și ale celorlalte mijloace de informare atunci când aceste norme se referă la stabilirea sau limitarea răspunderii"*.

Mai mult, actul normativ adoptat adaugă criteriilor discriminatorii pentru existența infracțiunii de incitare la violență, ură sau discriminare **criteriul de opinie politică**, deși art. 1 alin. (1) lit. a) din Decizia-cadru 2008/913/JAI reglementează **numai criteriile de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică**, *"(1) Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele menționate în continuare, săvârșite cu intenție, sunt pedepsibile: a) instigarea publică la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică."*

De asemenea, constatăm că nici Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, nu reține **criteriul opiniei politice**, *art. 15 din actul normativ menționat stabilind "Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează*

atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”.

În plus, criteriul convingerilor politice este limitativ prevăzut în Decizia-cadru 2008/913/JAI din 28 noiembrie 2008 ca excepție pentru extinderea dispozițiilor articolului 1 alineatul (1) literele c) și d), potrivit cărora sunt pedepsibile, următoarele fapte săvârșite cu intenție:

(c) apologia publică, negarea în mod public sau minimizarea vădită în mod public a gravității crimelor de genocid, a crimelor contra umanității și a crimelor de război, astfel cum sunt definite la articolele 6, 7 și 8 din Statutul Curții Penale Internaționale săvârșite împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine etnică sau națională, atunci când comportamentul respectiv este de natură să incite la violență sau ură împotriva unui astfel de grup sau membru al unui astfel de grup.

(d) apologia publică, negarea în mod public sau minimizarea vădită în mod public a gravității crimelor definite la articolul 6 al Cartei Tribunalului Militar Internațional anexate la Acordul de la Londra din 8 august 1945, săvârșite împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unei astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică, atunci când comportamentul respectiv este de natură să incite la violență sau ură împotriva unui astfel de grup sau membru al unui astfel de grup.

În acest sens, potrivit punctului 10 din preambulul Deciziei-cadru 2008/913/JAI, ”Prezenta decizie-cadru nu împiedică statele membre să adopte dispoziții în legislația națională prin care să extindă dispozițiile articolului 1 alineatul (1) literele (c) și (d) la infracțiuni împotriva unui grup de persoane definit prin referire la alte criterii decât rasa, culoarea, religia, descendența sau originea națională sau etnică, cum ar fi statutul social sau convingerile politice.”

Or, aceste categorii de fapte au fost deja incriminate penal prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război, cu modificările și completările ulterioare.

Față de dispozițiile legale criticate, menționăm că libertatea de exprimare, garantată de art. 30 din Constituție, ca libertate fundamentală cetățenească, permite subiectelor de drept să participe la viața politică, socială, și culturală, manifestându-și public gândurile, opiniile, credințele etc., în coordonatele juridice expres prevăzute de lege. Libertatea de exprimare nu poate fi concepută fără libertatea de opinie, libertatea de exprimare fiind o condiție *sine qua non* a unei veritabile democrații pluraliste.

Libertatea de exprimare, garantată de art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, fundamentul esențial al unei societăți democratice, presupune din partea statelor nu numai o obligație generală, negativă, de a se abține de la orice îngrădiri, dar și o obligație pozitivă de a asigura caracterul pluralist al informației, transmiterea liberă prin mijloace tehnice sau orice alte forme de expresie.

Încă de la prima sa hotărâre importantă în acest domeniu, în cauza *Handyside c/Royaume-Uni*, Curtea Europeană a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că "libertatea de exprimare, consacrată în parag. 1 al art. 10 constituie **unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile primordiale ale progresului ei**". Sub rezerva parag. 2 al aceluiași text, libertatea de exprimare privește **nu numai "informațiile" sau "ideile" apreciate favorabil sau considerate ca inofensive sau indifferente**, dar și pe cele **care contrariază, șochează sau neliniștesc; aceasta este ingerința pluralismului, a toleranței și a spiritului de deschidere** într-o societate democratică. Instanța europeană a evidențiat întotdeauna "importanța crucială a libertății de exprimare, ca una dintre condițiile prealabile ale unei bune funcționări a democrației". De asemenea, ea a decis că, astfel cum apare consacrată de art. 10, libertatea de expresie este însoțită de excepții care impun o **interpretare restrictivă, iar nevoia de a opera restrângeri ale acestei valori fundamentale a unei societăți democratice trebuie să fie stabilită în mod convingător.**¹

Libertatea de exprimare nu poate fi absolută, astfel că nu poate fi exercitată dincolo de orice limite și ca atare este **supusă unor restrângeri** care trebuie să fie expres prevăzute prin lege și necesare pentru ocrotirea unor valori politice, economice, sociale și umane. Sub acest aspect, exercițiul libertății de exprimare poate comporta anumite restrângeri și condiționări, potrivit legii, tocmai pentru ca drepturile și libertățile garantate de Constituție cetățenilor, interesele acestora și, implicit, ordinea, sănătatea și morala publică să nu fie afectate. *Art. 19 pct. 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice* stabilește că libertatea de exprimare "comportă obligații și răspunderi speciale" și că aceasta

¹ Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I Drepturi și libertăți, Editura All Beck, pag. 729

"poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege". Aceste restricții trebuie să se datoreze "respectului drepturilor sau reputației altora", "apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice". De asemenea, *art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* stabilește, referitor la libertatea de exprimare, că "exercitarea acestei libertăți [...] poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritoriului sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora [...]".

Instanța europeană a subliniat în repetate rânduri că **restricțiile la libertatea de exprimare, oricare ar fi contextul în discuție, nu sunt compatibile cu dispozițiile art. 10 parag. 2 decât dacă îndeplinesc condițiile pe care acesta le impune în privința lor, în special aceea ca ingerințele statale să poată fi considerate ca "necesare într-o societate democratică"**. În examinarea îndeplinirii acestei condiții, Curtea a declarat întotdeauna că **statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere care nu este nelimitată**; în ultimă analiză, revine jurisdicției europene misiunea de a se pronunța în mod definitiv asupra compatibilității restricțiilor aplicate de autoritățile naționale prevederilor Convenției, cu luarea în considerație a circumstanțelor fiecărei cauze, în special spre a se vedea dacă ele corespund unei "nevoi sociale imperioase" și sunt "proporționale cu scopul urmărit". Aceste ingerințe trebuie: să fie prevăzute de lege; să urmărească un scop legitim; să fie necesare într-o societate democratică, condiție prin prisma căreia instanța europeană apreciază și proporționalitatea ingerinței cu scopul urmărit prin producerea ei. "Scopul legitim" este dat de interesele de ordin general și de cele individuale prevăzute de parag. 2 al art. 10.²

Testul de proporționalitate trebuie să ia în considerare caracterul adecvat al măsurii pentru a-și atinge scopul declarat, respectiv posibilitatea ca statul să realizeze acest scop adoptând măsuri mai puțin intruzive.

Restrângerea libertății de exprimare poate fi, de asemenea, realizată în **scopul protecției unui alt drept fundamental**. În acest caz, analiza constă în găsirea unui echilibru corect între libertatea de exprimare și libertățile aflate în conflict cu aceasta. Ingerința este permisă atunci când este justificată de o cerință imperioasă de interes public sau de un scop legitim, cum ar fi protejarea drepturilor altora. Pe de altă parte, **libertatea de**

² Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole*, Vol. I Drepturi și libertăți, Editura All Beck, pag. 764

exprimare se află în echilibru cu alte drepturi, în condițiile în care aceasta nu reprezintă un drept absolut.

Or, deși Parlamentul, în temeiul art. 61 alin. (1) din Constituție are competență exclusivă în reglementarea măsurilor privind politica penală a statului, această competență nu este absolută, ci ea se realizează cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin Constituție. Astfel, **incriminarea faptei de incitare a publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte din dintr-o anumită categorie de persoane definită pe criteriul opiniei politice îngrădește libertatea de exprimare, fragilizează pluralismul ideilor și concepțiilor, constituind o veritabilă cenzură a opiniilor. În aceste condiții, ingerința statului prin restricția impusă de lege nu este proporțională cu scopul urmărit și nu este necesară, neîncadrându-se în categoria circumstanțelor excepționale care să justifice răspunderea penală.**

Curtea europeană a decis în mod constant că și sub aspectul necesității unei ingerințe a autorităților publice în exercițiul libertății de exprimare, art. 10 pag. 2 din Convenție nu lasă loc unor restricții ale acesteia în domeniul discursului politic sau al unor probleme de interes general. Ea a arătat că autoritățile unui stat democratic sunt obligate să tolereze critica activității lor chiar și atunci când aceasta ar fi considerată **provocatoare sau insultătoare**, după cum faptul că un membru al unei organizații interzise acordă interviuri sau face declarații nu justifică, în sine, o ingerință în exercițiul dreptului ziarului care le publică la libertatea de exprimare, cu atât mai mult atunci când ele cuprind **critici virulente cu privire la politica guvernului**; pentru a determina dacă textele în discuție, într-o asemenea situație, în ansamblul lor pot fi apreciate ca incitând la violență, așa după cum susținea guvernul pârât în cauză, Curtea a arătat că trebuie examinați termenii utilizați și **cadrul general** în care se înscrie publicarea lor ³.

Ca atare, incriminarea faptei de incitare la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe criteriul opiniei politice reprezintă o ingerință a autorităților statului asupra libertății de exprimare, astfel că raportat la testul de proporționalitate, apreciem că aceasta nu își găsește justificarea raportat la rigoarea exigențelor indicate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, sub aspectul scopului legitim și a unei măsuri adecvate, necesară într-o societate democratică, nepăstrând justul echilibru între interesele colective și cele individuale.

³ Idem, pag. 783

În plus, contrar art. 7 din Decizia-cadru 2008/913/JAI din 28 noiembrie 2008, dispozițiile legale criticate au ca efect modificarea respectării unui drept fundamental, libertatea de exprimare.

În contextul celor expuse, reținem că în jurisprudența sa⁴, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reamintit că sarcina sa în temeiul art. 10 este de a se asigura că autoritățile naționale și-au întemeiat deciziile pe o evaluare acceptabilă a faptelor relevante. Instanța națională a constatat că negarea și desconsiderarea de către reclamant a genocidului comis împotriva evreilor au adus atingere demnității victimelor Holocaustului și au fost capabile să perturbe sever pacea publică din Germania. Curtea nu a constatat niciun motiv să nu fie de acord cu această apreciere și a considerat că este important de remarcat că reclamantul nu s-a distanțat nici de conținutul acestor declarații și nici nu a pretins o apreciere eronată a acestui conținut de către instanțele germane. Aceasta a condus Curtea la concluzia că el a căutat să își folosească dreptul la libertatea de exprimare pentru a promova idei contrare textului și spiritului Convenției. **Observând și că pedeapsa aplicată reclamantului a fost foarte ușoară (90 de zile-amendă de câte 20 de euro fiecare), Curtea consideră că autoritățile naționale, motivându-și în mod corespunzător și suficient decizia, nu au depășit marja de apreciere acordată în acest sens, astfel încât interferența în dreptul la libertatea de exprimare al reclamantului a fost proporțională cu scopul legitim urmărit și "necesară într-o societate democratică"** (*cauza Williamson c. Germaniei, Decizia din 8 ianuarie 2019, www.echr.coe.int*).

Includerea în sfera ilicitului penal a exprimării unor opinii politice are repercusiuni și în privința exercitării drepturilor electorale (dreptul de a alege și de a fi ales). Din jurisprudența Curții Europene reiese că libertatea de exprimare și publicitatea făcută pozițiilor politice în contextul campaniilor politice având ca scop să influențeze votul popular trebuie privite în raport cu alte considerente relevante care apar în acest context specific. În special, în contextul alegerilor, libertatea de exprimare prevăzută la art. 10 trebuie să fie pusă în balanță cu considerentele și principiile relevante prevăzute la art. 3 din Protocolul nr. 1 care au ca scop stabilirea și menținerea bazelor unei democrații eficiente și semnificative, guvernate de preeminența dreptului. Această interacțiune dintre art. 10 și art. 3 din Protocolul nr. 1 a fost definită pentru prima dată în cauza Mathieu-Mohin și Clerfayt împotriva Belgiei, ulterior fiind dezvoltată în continuare în cauza Bowman (citată anterior). Principiile relevante în acest context au fost elaborate pe larg în cauza Orlovskaya Iskra împotriva Rusiei, în care Curtea a subliniat următoarele: „Curtea reiterează, de asemenea,

⁴ Tudorel Toader și Marieta Safta, Constituția României, Ediția 2019, Editura Hamangiu, pag. 261

că drepturile garantate de art. 3 din Protocolul nr. 1 sunt esențiale pentru instituirea și menținerea bazelor unei democrații eficiente și semnificative guvernate de preeminența dreptului [a se vedea Hirst împotriva Regatului Unit (nr. 2) (MC), nr. 74025/01, pct.58].

Alegerile libere și libertatea de exprimare, în special libertatea de dezbatere politică, constituie împreună piatra de temelie a oricărui sistem democratic (a se vedea Mathieu-Mohin și Clerfayt împotriva Belgiei, 2 martie 1987, pct. 47 și Cauza Lingens împotriva Austriei, hotărârea din 8 iulie 1986, seria A nr. 103, pct. 41-42).

Cele două drepturi sunt interdependente și acționează unul în consolidarea celuilalt: de exemplu, libertatea de exprimare este una dintre «condițiile» necesare pentru «asigurarea liberei exprimări a opiniei poporului în alegerea corpului legislativ» (a se vedea Mathieu-Mohin și Clerfayt, citate anterior, pct. 54). Din acest motiv, este deosebit de important în perioada premergătoare alegerilor ca opiniile și informațiile de orice fel să poată circula liber. În contextul dezbaterilor electorale, exercitarea neîngrădită a libertății de exprimare de către candidați are o semnificație deosebită (a se vedea Kudeshkina împotriva Rusiei, nr. 29492/05, pct. 87, 26 februarie 2009).

Garantarea drepturilor și libertățile politice, din care fac parte și dreptul de a alege și de a fi ales, precum și libertatea de exprimare constituie baza statului democratic, în sensul art. 1 alin. (3) din Constituție.

b) art. 1 din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) și art. 147 alin. (2) din Constituție

Potrivit Deciziei nr. 561/2021 a Curții Constituționale, parag. 30-32, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiutorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia **incriminarea unei fapte trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul *ultima ratio***. În jurisprudența sa, Curtea a apreciat că, în materie penală, acest principiu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit, alte măsuri de ordin civil, administrativ etc. fiind improprii în realizarea acestui deziderat. Mai mult, **măsurile adoptate de legiutor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual**. Curtea a reținut că din perspectiva principiului *ultima ratio*, în materie penală nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci **această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală** (Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, precitată).

Or, în condițiile în care legiuitorul nu reglementează criteriile de discriminare în baza cărora se pot determina valorile sociale ocrotite de legea penală, Curtea a constatat că nu este îndeplinită obligația de a legifera respectând **condițiile de necesitate și proporționalitate a măsurilor de natură penală pe care legea le impune, în lumina principiului *ultima ratio***. Atâta vreme cât legea civilă sau administrativ-contravențională acoperă în mare măsură materia sancționării comportamentelor discriminatorii, este evident că legiuitorul are obligația de a incrimina penal *doar acele fapte pentru care răspunderea penală reprezintă resortul ultim în protejarea anumitor valori sociale, legea penală fiind singura în măsură să atingă scopul urmărit*. Așa fiind, Curtea constată că modul de a proteja valori sociale prin reglementarea răspunderii penale nu este de natură să asigure previzibilitate, coerență și claritate cadrului normativ, legea penală fiind lipsită de rigoare și precizie.

Mai mult, Curtea constată că infracțiunea de incitare la violență, ură sau discriminare nu este o infracțiune de rezultat (care să aibă ca urmare imediată cauzarea unei vătămări a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane sau categorii de persoane), ci o infracțiune de pericol. În cazul infracțiunilor de pericol, pentru a se consuma, nu este nevoie de producerea unui rezultat vătămător, fiind îndeajuns ca prin săvârșirea acțiunii incriminate să se fi născut o situație periculoasă pentru valorile sociale ocrotite de lege. De asemenea, există infracțiuni de pericol abstract, atunci când starea de pericol pentru valoarea protejată este prezumată de legiuitor, fiind suficient să fie săvârșită acțiunea sau inacțiunea prevăzută de norma de incriminare, și infracțiuni de pericol concret, atunci când este necesar să se producă efectiv starea de pericol prevăzută de norma de incriminare. Analizând conținutul textului de lege care reglementează infracțiunea de incitare la violență, ură sau discriminare, Curtea a observat că, pentru a reține săvârșirea faptei, este suficient ca incitarea să fie de natură a crea sau a amplifica sentimentele publicului de adversitate și intoleranță, iar nu de a le crea sau a le amplifica în mod efectiv, starea de pericol pentru valorile protejate fiind prezumată de legiuitor. Așa fiind, Curtea observă că raportarea organelor judiciare la o sferă extrem de largă, neprecizată, care poate cuprinde, pe lângă criteriile enumerate de Codul penal anterior, orice alte criterii care pot delimita categorii sociale, are influență asupra laturii obiective a infracțiunii prin extinderea acesteia la orice acțiuni discriminatorii, întemeiate pe criterii care nu sunt prevăzute în acte normative de reglementare primară. Cu alte cuvinte, **întrucât legiuitorul nu a reglementat temeiurile care pot genera violența, ura sau discriminarea, dacă fapta a fost săvârșită cu intenție, ea poate fi calificată drept infracțiune indiferent de motivul pe care se întemeiază pericolul de violență, ură sau**

discriminare. Aceasta în condițiile în care, așa cum s-a arătat în prealabil, legiuitorul a identificat și a reglementat la nivel legislativ extrapenal pârghiile necesare înlăturării consecințelor unor fapte care, deși potrivit reglementării actuale se pot circumscrie săvârșirii infracțiunii de incitare la violență, ură sau discriminare, **nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale.** Astfel, analizând comparativ reglementarea infracțiunii din Codul penal cu dispozițiile art. 15 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, ce instituie o formă de răspundere contravențională, Curtea reține că, deși nu sunt identice, acestea se aseamănă într-o măsură care determină posibilitatea ca în cazul săvârșirii unei fapte să poată fi incidentă atât răspunderea penală, cât și răspunderea extrapenală, deoarece **legiuitorul penal nu a precizat nici criteriile de discriminare și nici nu a reglementat necesitatea producerii efective a stării de pericol prevăzute de norma de incriminare.**

Având în vedere considerentele mai sus menționate ale Deciziei nr. 561/2021, apreciem că prevederile art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal contravin art. 1 alin. (5) din Constituție, deoarece **nu stabilesc circumstanțele infracțiunii de incitare la violență, ură sau discriminare pe criterii de opinie politică, care ca grad de intensitate ar justifica incriminarea și aplicarea sancțiunii penale și implicit diferențierea acesteia față de fapta sancționată contravențional.** Astfel, **dispozițiile legale criticate sunt lipsite de previzibilitate, coerență și claritate, lipsind persoana de garanții împotriva arbitrarului, în condițiile în care principiul legalității presupune existența unor norme de drept penal suficient de clare, precise și previzibile. Includerea criteriului de opinie politică pentru a atrage răspunderea penală a unei fapte de incitare la violență, ură sau discriminare imprimă normei penale un caracter imprecis în procesul de interpretare și aplicare al acesteia de către autorități.** Mai mult, în condițiile exercitării neîngrădite a libertății de opinie politică ce caracterizează un stat democratic, presupusul făptuitor este în imposibilitatea de a-și adapta conduita la prescripția normativă, conduită sancționată sever de legiuitor cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă. Soluția legislativă creează premisele ca participanții la o dezbatere politică să devină, pe rând, atât subiect activ cât și pasiv al acestei infracțiuni, fiind dificil de identificat care este subiectul pasiv secundar al infracțiunii.

Deși, în aparență, legiuitorul a urmărit protejarea persoanelor care exprimă opinii politice, în realitate, consecințele normei se răsfrâng asupra libertății de opinie, fragilizând caracterul democratic al statului român consacrat în art. 1 alin. (3) din Constituție.

De altfel, Curtea a reținut că nu este prima dată când stabilește o astfel de **legătură între gravitatea faptei și incidența răspunderii penale.** În jurisprudența sa, Curtea a

statuat că incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, **marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale.** Prin reglementarea protecției penale doar a faptelor care produc anumite consecințe, legiuitorul trebuie să se plaseze în interiorul acestei marje, întrucât nicio dispoziție constituțională nu obligă explicit/implicit la stabilirea unui standard de referințe care să determine în mod automat incriminarea penală a oricărei vătămări aduse unei valori consacrate constituțional sau legal. În acest sens, prin Decizia nr. 683 din 19 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015, cu privire la soluția legislativă care a instituit pragul de peste 90 de zile de spitalizare ale victimei unui accident de circulație soldat cu vătămări corporale care atrage incidența legii penale, cu consecința dezincriminării faptelor care au generat vătămări care au necesitat îngrijiri medicale sub acest prag, Curtea a reținut că **"legiuitorul" are îndreptățirea de a plasa protecția constituțională a valorii care nu intră sub incidența penalului, în sfera răspunderii civile delictuale**", deci, implicit, Curtea a acceptat teza potrivit căreia **incidența răspunderii penale este condiționată de o anumită gravitate a faptei sau de un anumit nivel de afectare a valorii protejate prin norma penală.** (Deciziile nr. 858/2017 și nr. 561/2021 ale Curții Constituționale).

De asemenea, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile art. 147 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora *"În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor în acord cu decizia Curții Constituționale"*, deoarece nu realizează punerea în acord cu considerentele Deciziei nr. 561/2021, **potrivit cărora incriminarea unei fapte trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul *ultima ratio*, iar atâta vreme cât legea civilă sau administrativ-contravențională acoperă în mare măsură materia sancționării comportamentelor discriminatorii, este evident că legiuitorul are obligația de a incrimina penal doar acele fapte pentru care răspunderea penală reprezintă resortul ultim în protejarea anumitor valori sociale, legea penală fiind singura în măsură să atingă scopul urmărit.**

Potrivit aceleiași Decizii nr. 561/2021 (parag. 25), Curtea observă că în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor către o politică a Uniunii Europene în materie penală: asigurarea punerii în aplicare eficace a politicilor Uniunii Europene prin intermediul dreptului penal, COM(2011)

0573, la pct. 2.2.1 - Necesitate și proporționalitate - **dreptul penal ca măsură de ultimă instanță (*ultima ratio*)** - se precizează că "*anchetele și sancțiunile penale pot avea un impact semnificativ asupra drepturilor cetățenilor și au un efect stigmatizant. Prin urmare, dreptul penal trebuie să rămână întotdeauna o măsură la care se recurge în ultimă instanță. (...) Prin urmare, legiuitorul trebuie să analizeze dacă alte măsuri decât cele de drept penal, de exemplu regimuri de sancțiuni de natură administrativă sau civilă, nu ar putea asigura în mod suficient aplicarea politicii și dacă dreptul penal ar putea aborda problemele mai eficace*" (a se vedea și Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016).

În jurisprudența sa⁵, Curtea Constituțională a statuat că reglementarea la nivel constituțional a libertății de exprimare, ca drept fundamental cu un conținut complex, a determinat **stabilirea limitelor în cadrul cărora acesta poate fi exercitat**. Depășirea cadrului constituțional, exercitarea abuzivă a dreptului atrage răspunderea juridică, care în cazul libertății de exprimare este consacrată expres de dispozițiile art. 30 alin. (8) din Constituție.

Însă natura și gravitatea pedepselor aplicate sunt elemente care trebuie avute în vedere la aprecierea proporționalității unei limitări aduse libertății de exprimare, garantate de art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale, aplicarea pedepsei penale pentru o faptă care presupune exercitarea liberă a dreptului de exprimare nefiind compatibilă cu libertatea de exprimare a persoanei decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 21 martie 2002, pronunțată în Cauza Nikula împotriva Finlandei, Hotărârea din 17 decembrie 2004, pronunțată în Cauza Cumpănă și Mazăre împotriva României, Hotărârea din 20 aprilie 2010, pronunțată în Cauza Cărlan împotriva României, Hotărârea din 29 martie 2011, pronunțată în Cauza Cornelia Popa împotriva României, Hotărârea din 19 iunie 2012, pronunțată în Cauza Tănăsoaica împotriva României, Hotărârea din 26 martie 2013, pronunțată în Cauza Niculescu-Dellakeza împotriva României). Or, sub acest aspect, dispozițiile constituționale sunt concludente. Valorile constituționale care nu pot fi afectate sunt drepturile individuale precum demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și dreptul la propria imagine, respectiv acele valori fundamentale care sunt protejate prin interzicerea actelor prevăzute de art. 30 alin. (7), și anume defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la

⁵ Decizia nr. 629/2014 a Curții Constituționale

ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri. Întrucât limitele impuse acestei libertăți constituționale sunt ele însele de rang constituțional, stabilirea conținutului acestei libertăți este de strictă interpretare, nicio altă limită nefiind admisă decât cu încălcarea literei și spiritului art. 30 din Constituție.

Avocatul Poporului apreciază, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că libertatea de exprimare, în componenta sa referitoare la exprimarea opiniilor politice, trebuie să beneficieze de garanții sporite atunci când este pusă în discuție restrângerea exercițiului acesteia. Legiuitorul este obligat să ofere modalități adecvate de protecție care să respecte principiul proporționalității menit să guverneze raportul dintre exercițiul libertății de exprimare a opiniilor politice și sancțiunea aplicată în caz de exercitare abuzivă.

Libertatea de opinie este adesea văzută ca fundament al democrației. Acest lucru este valabil, în special, în privința **dezbaterilor politice libere** și a **libertății de exprimare politică**, Curtea acordându-le „o importanță deosebită”. (*Cauza Féret împotriva Belgiei, nr. 15615/07, pct. 63, 16 iulie 2009*). În jurisprudența sa, Curtea Europeană a făcut adesea trimitere la jurisprudența generală **privind nivelul sporit de protecție al exprimării politice în temeiul art. 10 din Convenție**. (*a se vedea, de exemplu, Cauza Ayşe Öztürk împotriva Turciei, nr. 24914/94, pct. 67(iv), 15 octombrie 2002*).

Curtea a subliniat că, în temeiul art. 10 alin. (2) din Convenție, restrângerile aplicate exprimării politice sunt limitate. Aceasta a explicat că a permite aplicarea unor restrângeri ample discursului politic în cazuri individuale ar afecta, fără îndoială, respectarea libertății de exprimare în general în statul în cauză. (*Cauza Feldek împotriva Slovaciei, nr. 29032/95, pct. 83*) Totuși, acest lucru nu înseamnă că libertatea de exprimare politică este de natură absolută. Aceasta poate fi supusă anumitor „restrângeri” sau „sancțiuni”, dar acestea trebuie să respecte rolul important pe care exprimarea unor opinii politice îl are. Având în vedere faptul că textul de lege se referă la exprimarea unor opinii politice și, ca atare, la un aspect de interes public, **marja de apreciere acordată statului este, în principiu, una restrânsă.**

Este de principiu că unor obligații legale, și cu atât mai mult unora de ordin constituțional, trebuie să le corespundă sancțiuni legale în cazul nerespectării lor. Altfel, obligațiile juridice ar fi reduse la semnificația unor simple deziderate, fără niciun rezultat practic în spațiul relațiilor sociale, fiind anulată însăși rațiunea reglementării juridice a unora dintre aceste relații.

Reglementarea la nivel constituțional a libertății de exprimare, ca drept fundamental cu un conținut complex, a determinat stabilirea limitelor în cadrul cărora acesta poate fi exercitat. Depășirea cadrului constituțional, exercitarea abuzivă a dreptului atrage răspunderea juridică **civilă**, care în cazul libertății de exprimare este consacrată expres de dispozițiile art. 30 alin. (8) din Constituție.

Raportat la cele expuse, apreciem că în procedura de reexaminare a legii, Parlamentul a adoptat dispozițiile legale criticate fără a-și îndeplini obligația constituțională de a pune de acord textele din legea criticată cu decizia Curții Constituționale, aspect ce contravine dispozițiilor art. 147 alin. (2) din Constituție, sub aspectul proporționalității regimului juridic sancționator.

În acest context, Curtea Constituțională a reținut că autoritatea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept.

În consecință, **Parlamentul, Guvernul, instanțele judecătorești, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează, în aplicarea legii criticate, să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei (a se vedea în acest sens Decizia nr. 799/2011).**

Față de cele de mai sus, **Avocatul Poporului apreciază că argumentele invocate susțin neconstituționalitatea sintagmei "opinie (...) politică" din cuprinsul prevederilor art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal (Pl-x nr. 134/2022) și solicită Curții Constituționale pronunțarea unei decizii de admitere a obiecției de neconstituționalitate astfel cum a fost invocată.**

AVOCATUL POPORULUI,

Parlamentul României
Camera Deputaților

PREȘEDINTE

București, 21 martie 2022
Nr. PLx425, PLx30, PLx484, PLx178,
PLx258, PLx363, PLx134, PLx512

Doamnei,

RENATE WEBER
Avocatul Poporului

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
INTRARE Nr. 7036 / 22. MAR. 2022

Vă înaintăm, alăturat, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, în conformitate cu prevederile art.15 alin.(2) și (3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, următoarele legi:

1. Legea pentru modificarea art.III alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.63/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr.273/2006 privind finanțele publice locale, precum și pentru stabilirea unor măsuri financiare;
2. Legea pentru completarea tabelelor-anexă nr.I, II și III la Legea nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri;
3. Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr.17/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2019 privind reorganizarea Agenției Naționale a Medicamentului și a Dispozitivelor Medicale, precum și pentru modificarea unor acte normative;
4. Legea privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentară;
5. Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr.43/1997 privind regimul drumurilor și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2002 privind circulația pe drumurile publice, precum și pentru completarea Legii nr.255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local;

6. Legea pentru completarea Legii nr.98/2016 privind achizițiile publice și pentru modificarea și completarea Legii nr.99/2016 privind achizițiile sectoriale;

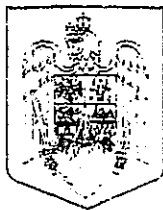
7. Legea pentru modificarea art.369 din Legea nr.286/2009 privind Codul penal;

8. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.109/2021 privind echivalarea funcțiilor publice specifice cu funcțiile publice generale, la nivelul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor.

Cu considerație,

**PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR**

ION-MARCEL CIOLACU

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind
Codul penal

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Articol unic. – Articolul 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

**„Incitarea la violență,
ură sau discriminare**

Art. 369. – Incitarea publicului, prin orice mijloace, la violență, ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe motiv că face parte dintr-o anumită categorie de persoane definită pe criterii de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă,

dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

*

* *

Prezenta lege transpune art. 1 alin. (1) lit. a) din Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 328 din 6 decembrie 2008.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, în condițiile art. 147 alin. (2), cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR

PREȘEDINTELE
SENATULUI

VASILE, DANIEL SUCIU

FLORIN, VASILE CÎȚU

București,
Nr.